

DOI 10.36074/03.04.2020.v2.28

ЕЛЕМЕНТИ ПОЗИТИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

ORCID ID: 0000-0002-3061-0665

Барна夫ська Інна В'ячеславівна

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри професійної освіти
Херсонський державний аграрно-економічний університет

УКРАЇНА

Під час аналізу взаємозв'язку: суспільство – освіта – особистість, усі частіше впливає висновок про розбіжності. Адже сучасні тенденції взаємодії суспільства з системою освіти демонструють велике невдоволення не тільки якістю навчального матеріалу, що подається, але і підходом до навчального процесу. Кілька десятиліть в наукових психологічно-педагогічних джерелах порушується питання компетентнісного підходу і доречності, актуальності набутих знань для життя в майбутньому. Проте, гуманістична парадигма у наукового спрямування «людина-людина» звертає увагу на розвиток особистості учня, студента, його потреб, його можливостей і емоційну складову особистості. Дорослий майбутній світ (і дитячий теж, в інших проявах) у психологічно здорової людини передбачає вміння давати відповіді: «Що я відчуваю? Що мені потрібно сьогодні? Що я хочу? Який у мене зараз настрій? Які мої цінності зараз спрацьовують? На які свої здібності я можу зараз спиратися?» тощо.

Провідна освітня мета має полягати у ракурсі ситуації вільного життєпрояву суб'єкта учіння, що підпорядковується принципу балансу. Традиційно проблеми, невміння, симптоми, негативні реакції розглядаються психологами, педагогами, медиками, частиною психотерапевтів як «мінус, перешкода», що треба «забрати, викоринити, перевиховати, перенавчити, переконати».

Актуальною у цьому контексті є теорія позитивної психотерапії і позитивної транскультурної педагогіки. Позитивна психотерапія – це мета-підхід, що спрямований як на психологічну допомогу (психотерапевтичний аспект), так і на виховання (педагогічний аспект), навчання дорослих (андрагогічний аспект), соціальну роботу (соціальний аспект), розвиток міжкультурної свідомості (крос-культурний аспект), взаємодію та інтеграцію різних психотерапевтичних напрямків (інтер-дисциплінарний аспект) [4].

Керуючись принципом балансу в позитивній педагогіці, можемо стверджувати, що є певна частина в навчально-освітньому процесі успішною для особистості, цікавою, де проявляються здібності, які приносять задоволення і перспективи в майбутньому житті. А є певна частина, що викликає конфлікти, небажання бути у цьому процесі, заперечення і опори. Такими характеристиками наділяється відсутність балансу, або дисбаланс. Це вказує на те, що баланс порушено. Для усунення дискомфорту в навчальному процесі треба вирівняти баланс, тобто не усунути «вади» особистості, а додати те, чого не вистачає суб'єкту учіння для рівноваги.

Той «мінус», що існує в шкільному або студентському житті молодшої людини вказує на те, що він у конкретній сфері, у конкретному напрямку має певний дискомфорт або навіть, певні страждання. Завдання учителів,

викладачів знайти ті елементи, яких не вистачає для повноцінного, комфортного засвоєння компетенцій і дати це учню або студентові, тобто відновити баланс. Унаслідок такої взаємодії в системі суб'єкт-суб'єктних форм засвоєння особистісного досвіду, «мінус» вказує на незадоволену потребу, доповнюється «плюсом» і встановлюється баланс.

Збалансована модель позитивної психотерапії передбачає єдність тіла, душі і духа. В системі освіти це має бути єдність комфорту навчання (у фізичному, і у психічному плані), цікавості опорі на здібності та з опорою на дух часу (потребу в майбутньому житті) [3].

Із врахуванням психічного плану, душевного комфорту, варто враховувати і дотримання моральних цінностей. Реалізація у процесі навчання й виховання адекватних його змісту моральних цінностей, повага особистості молодшої людини, поворот змісту освіти й навчального закладу до студента на рівні прийняття його особистісних цілей, запитів і інтересів [1].

Позитивна психотерапія і позитивна транскультурна педагогіка виходять з бачення, що кожна без винятку людина володіє двома базовими здібностями: когнітивною (здатністю до пізнання) і емоційною (здатністю до любові) [2]. Порушення балансу між цими двома базовими здібностями спостерігається в сучасній системі освіти, коли у навчальному процесі відбувається акцентування на когнітивну функцію, пригнічуючи базову емоційну. Внаслідок цього здійснюється опора на ліву півкулю головного мозку, що сприяє вмінню вчитися і вчити, досягненню високих результатів у сфері «знати», соціальній пристосованості та успішності. Але разом з тим, пригнічується розвиток здібності «любити» (фізіологічною основою є права півкуля), що перешкоджає оволодінню вміннями встановлювати і підтримувати стосунки на емоційному рівні, бути контактним, терпеливим, мати надію, віру, впевненість. Ці якості формуються як дифіцитарні.

Принцип балансу спирається на те, що кожна людина перебуває у чотирьох сферах активності:

- тіло (відчуття),
- діяльність (навчання, робота, досягнення, розум),
- контакти (стосунки, традиції, спілкування),
- фантазії, майбутнє, сенси, інтуїція (мрії, вміння прислухатися до себе, сенси життя і поведінки-вчинку-подій, побудова планів, внутрішній розвиток, творчість) [5].

Навчальний процес знаходиться у балансі, коли на власні досягнення, увагу до здоров'я, потреби у спілкуванні і внутрішньому розвитку, творчості витрачається рівна кількість енергії. Як тільки баланс порушується в якусь сферу (традиційно це навчання, досягнення), відразу починають «страждати» інші напрями. І тоді можемо спостерігати за погіршенням здоров'я, перевтомами, відсутністю часу для спілкування і неможливістю займатись цікавими улюбленими справами в гуртках і розвиватись багатогранно в інших сферах.

Дотримуючись балансу у стилі взаємодії наставника-учня, варто пам'ятати про баланс реальностей. Часто педагоги не досліджуючи внутрішньої реальності підлітка, вважають, що знають про його почуття, відчуття, думки,

бажання, можливості, сенси. Таким чином, заперечуючи право особистості на вільний життєпрояв.

Отже, позитивна психотерапія і позитивна транскультурна педагогіка мають в своїй теорії певні методологічні особливості, використання яких допомагає відтворенню балансу в системі організації освіти.

Список використаних джерел:

- [1] Берегова, Г.Д. (2012). *Освітньо-виховний потенціал філософських знань у системі вищої аграрної освіти в Україні*. Херсон : Айлант.
- [2] Пезешкиан, Н. (1996). *Психосоматика и позитивная психотерапия*. – Москва : Медицина.
- [3] Пезешкиан, Н. (1996). *Позитивная семейная психотерапия: Семья как терапевт*. Москва: Изд-во Март.
- [4] Рудченко, О.В., Ханецька, Н.В. (2017). Дослідження ефективності професійно-педагогічного спілкування вчителя засобами позитивної психотерапії. *Позитум Україна*. Черкаси.
- [5] Ханецька, Н.В. (2015). *Позитивна психотерапія: Теоретико-практичний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Хмельницький.

DOI 10.36074/03.04.2020.v2.29

ЗМІНА МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ НОВИХ СИСТЕМНИХ ВИКЛИКІВ-2020

ORCID ID: 0000-0002-2821-9122

Поляк Олександра Василівна

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри педагогіки, психології та теорії управління освітою
Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області

Куриш Світлана Михайлівна

вчитель-методист, доцент, завідувач науково-методичного центру
іноземних мов та міжнародних відносин
Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області

УКРАЇНА

Сьогодення багате на події, що демонструють нові формати суспільної компіляції, які в особливий спосіб перетворюють діяльність у всіх сферах перед обличчям невидимого спільного ворога - Covid-19, що створив ефект справжнього заціпеніння цілої планети. *Р.Романюк та Р.Кравець із цього приводу зауважують: глобальний світ за якісь кілька тижнів сепарувався, пересварився, замкнувся. Єдине, що лишилось глобального – паніка у режимі онлайн [1].*

Саме в цей складний період системних і несистемних викликів Україні вдалося здійснити певні прориви в системі освіти, освітньої діяльності (ОД), освітніх процесів, освітніх результатів, про що свідчать низка важливих кроків та дій, в першу чергу в правовому полі. Так, наприклад, у 2016 була прийнята Концепція Нової української школи; нові редакції законів України: у